

Informační systém kategorizace prací

(IS KaPr) obsahuje údaje o pracích zařazených do kategorie 2 a vyšší. IS KaPr umožňuje efektivnější řízení rizik v ochraně zdraví při práci na lokální, celostátní i mezinárodní úrovni.

Kategorizace prací je hodnocením rizik při práci

Správně provedená kategorizace nenaplňuje pouze požadavky zákona (č. 258/2000 Sb., O ochraně veřejného zdraví atd.), ale je i naplněním požadavků zákona č. 262/2006 Sb., Zákoníku práce, § 101 a následujících, zejména § 102.

Další informace je možno najít na webových stránkách Státního zdravotního ústavu např.: <http://www.szu.cz/tema/pracovni-prostredi/kategorizace-praci>

Autoři:

MUDr. Jaromír Šamánek, Ludmila Bečvářová

Recenze:

MUDr. Bohuslav Málek

Grafika:

GEOPRINT s.r.o., Liberec

Odpovědná redaktorka:

Mgr. Dana Fragnerová

Vydal Státní zdravotní ústav,

Šrobárova 48, Praha 10

v rámci projektu

Duševní zdraví a pohoda na pracovišti
podporovaného Evropskou unií s finanční
podporou grantu MZ ČR č. 9962 na rok 2009

Vytiskl GEOPRINT, s.r.o., Krajinská 1110,
Liberec

1. vydání Praha 2009

© Státní zdravotní ústav
NEPRODEJNÉ

Kategorizace prací

Kategorizace prací

je souhrnné hodnocení úrovně zátěže faktory rozhodujícími ze zdravotního hlediska o kvalitě pracovních podmínek. Podle výsledku tohoto hodnocení je pak práce zařazena do jedné ze 4 kategorií. Povinnost kategorizovat ukládá zákon všem zaměstnavatelům a pro každou práci (zákon č. 258/2000 Sb., O ochraně veřejného zdraví v platném znění - dále zákon). Povinnost kategorizovat má i ten, kdo není zaměstnavatelem, ale vykonává práce sám (OSVČ) nebo s rodinnými příslušníky (§ 43 zákona).

Jednotlivé kategorie

odpovídají míře zátěže zaměstnanců faktory pracovních podmínek. Kategorie jsou definovány v § 3 vyhlášky č. 432/2004 Sb. Prácekategorie 1 nepředstavují podle současných znalostí pravděpodobně žádné riziko pro pracovníka. Práce kategorie 2 jsou práce, kde poškození zdraví vlivem pracovních podmínek je pravděpodobné, a nelze je zcela vyloučit, kupříkladu u zvýšeně citlivých osob. Práce kategorie 3 je práce, při níž není expozice osob faktorům pracovního prostředí spolehlivě snížena technickými opatřeními na úroveň stanovenou hygienickými limity a pro zajištění ochrany zdraví pracovníků je třeba využívat ochranné prostředky či jiná ochranná opatření. Práce kategorie 4 jsou práce s vysokým rizikem poškození zdraví, které nelze vyloučit ani při používání dostupných a použitelných ochranných opatření. V případě, že jde o práci, při níž se vyskytuje několik faktorů, se stanovuje výsledná kategorie. Výsledná kategorie je rovna kategorii nejvýše hodnoceného faktoru (např. máme-li práci, při níž se vyskytuje prach v kategorii 3 a hluk v kategorii 4, pak výsledná kategorie bude 4).

Riziková práce

je definována v § 39 zákona. Rizikovou prací se pro účely tohoto zákona rozumí práce, při níž je nebezpečí vzniku nemoci z povolání nebo jiné nemoci související s prací. Je to práce zařazená do kategorie třetí a čtvrté a dále práce zařazená do kategorie druhé, o níž takto rozhodne příslušný orgán ochrany veřejného zdraví, nebo tak stanoví zvláštní právní předpis. Tímto předpisem je zákon č. 18/1997 Sb., O mírovém využívání jaderné energie a ionizujícím záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Pravidla pro kategorizaci

jsou upravena ve vyhlášce č. 432/2004 Sb. V této vyhlášce jsou uvedeny jednotlivé faktory, na které se kategorizace vztahuje, a kritéria pro zařazování prací do jednotlivých kategorií. Používání těchto pravidel však vyžaduje znalost úrovně rizikových faktorů. Tuto úroveň může zjišťovat pouze autorizovaná nebo akreditovaná osoba (§38 zákona). Při zjišťování úrovně se vychází z příslušných nařízení vlády (nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci; nařízení vlády č. 148/2006

Sb., O ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací; nařízení vlády č. 1/2008 Sb., O ochraně zdraví před neionizujícím zářením). Ionizující záření je vyhodnocováno podle jiných právních předpisů (zákon č. 18/1997 Sb., Atomový zákon).

Postup při kategorizaci

může být následující: Zaměstnavatel pro každou práci, která se u něj vyskytuje, vyhledá podle vyhlášky č. 432/2004 Sb. faktory, které se u té které práce vyskytují. U faktorů, které se při jednotlivých pracích vyskytují, nechá změřit a zhodnotit jejich úroveň ve vztahu ke kategorizaci. Podle výsledku hodnocení pak v případě kategorie 1 již dále nic neprovádí, v případě kategorie 2 tuto skutečnost oznámí orgánu ochrany veřejného zdraví a v případě kategorie 3 a 4 podá orgánu ochrany veřejného zdraví návrh na rozhodnutí o kategorizaci. Obsah podání je uveden v § 37, odst. 3 zákona. Pokud orgán ochrany veřejného zdraví rozhodne, že práce je riziková, pak je třeba splnit další povinnosti podle § 39, 40, eventuálně § 41 zákona. Obsah podání je, kromě jiného, převáděn do Informačního systému kategorizace prací.